

فرخی یزدی

سرانجام یک رویای سیاسی

رضا آذری شهرضایی

آذری شهرضایی، رضا، ۱۳۴۲:
فرخی یزدی: سرانجام یک رویای سیاسی / رضا آذری شهرضایی.
تهران: پردیس دانش: شرکت نشر و پژوهش شیرازه کتاب، ۱۳۹۳.
۱۴۴:

(مجموعه تاریخ معاصر ایران: ۳۵):
۹۷۸-۶۰۰-۳۰۰-۰۳۴-۶:

فیبا:
چاپ قبلی: نشر شیرازه، ۱۳۸۱
فرخی یزدی، محمد، ۱۳۶۷-۱۳۱۸:
PIR۷۷۹۹/۴ ف ۱۳۹۲:

۸ فا ۱/۶:
۳۱۷۵۰۰۳:

سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور
مشخصات نشر
مشخصات ظاهری
فروست
شابک
فهرست نویسی
یادداشت
موضوع
رده بندی کنگره
رده بندی دیویی
شماره کتاب شناسی ملی



فرخی یزدی

سرانجام یک رویای سیاسی

نویسنده: رضا آذری شهرضایی
انتشارات: پردیس دانش
طراح جلد: پردیس خرمی
چاپ و صحافی: پردیس دانش
تیراژ: ۸۰۰ نسخه
چاپ اول: ۱۳۹۳
حق چاپ و نشر محفوظ است.

تهران. صندوق پستی: ۱۱۱-۱۳۱۴۵
تلفن: ۸۸۹۵۲۲۹۷ - فکس: ۸۸۹۵۱۶۹۱
همراه: ۰۹۳۶۹۵۰۰۱۸۲

سایت: www.shirazehketab.net

فهرست

یادداشت دبیر مجموعه.....	هفت
سرانجام یک رویای سیاسی.....	۵۱-۱
ضمائم.....	۵۳
۱. از طهران تا مسکو، جشن دهمین سال انقلاب کبیر.....	۱۰۶-۵۳
۲. درخواست برخی از ارباب جراید از رئیس مجلس شورای	
ملی مبنی بر جلوگیری از اقدامات خلاف قانون اساسی دولت.....	۱۰۷
۳. توضیح مجلس شورای ملی در خصوص درج اخباری اشتباه	
در طوفان در خصوص ملاقات شارژ دافر سفارت شوروی با	
رئیس مجلس شورای ملی.....	۱۰۹
۴. تصویر اعتبارنامه فرخی یزدی.....	۱۱۱
۵. گزارش سفارت ایران در مسکو درباره فرخی.....	۱۱۲
۶. تصویری از متن فارسی و ترجمه روسی قطعه شعر فرخی در	
مورد دهمین سال انقلاب شوروی.....	۱۱۳
۷. اعتراض فرخی به وزیر مالیه در خصوص ترقی ارزش لیره در	
مقابل ارزش ریال.....	۱۱۴
۸. اعتراض فرخی به نحوه یک قرارداد مالی دولت ایران با	
بانک انگلیس.....	۱۱۷

۹. گزارش حبل‌المتین از سخنرانی اعتراض‌آمیز فرخی در مجلس

- ۱۲۲ در خصوص عدم آزادی
- ۱۲۴ ۱۰. گزارش شهربانی درباره تقاضای صدور تذکره
- ۱۲۵ ۱۱. پاسخ دربار به تقاضای صدور تذکره
- ۱۲۶ ۱۲. نامه فرخی به سفارت، اول آوریل ۱۹۳۲
- ۱۲۷ ۱۳. یادداشت فروغی به تیمورتاش درباره فرخی
- ۱۲۸ ۱۴. رسوایی در محاکمه راجع به ایران
- ۱۲۹ ۱۵. نامه تیمورتاش به ریاست مجلس
- ۱۳۰ ۱۶. نامه فرخی به ریاست مجلس
- ۱۳۱ فهرست اعلام

یادداشت دبیر مجموعه

تعطیل آزادی‌های برآمده از انقلاب مشروطه و حاکمیت دوره‌ای تاریک و سیاه از استبداد و خفقان یکی از ویژگی‌های اصلی تحولات سیاسی ایران در ایام رضاشاهی است، ولی به دلیل فقدان بررسی‌های جامع از تحولات این دوره صورت مشخص و دقیق این دگرگونی و مراحل گوناگونی که به خود گرفت به هیچ وجه روشن نیست.

در بسیاری از بررسی‌های موجود، این دوره نسبتاً طولانی و پرفراز و نشیب‌گذر که با انبوهی از تعاملات - و رویاهای - سیاسی مختلف توأم بود به صورت یک رویارویی صریح و قاطع میان یک نیروی آزادی‌خواه از یک‌سو و یک نیروی استبداد طلب از سوی دیگر ترسیم شده است که از بدو کار جز بر محو و امحاء دیگری قصد و نظر دیگری نداشته‌اند؛ بیکار و جدلی که در نهایت نیز - همان‌گونه که می‌دانیم - به سود گروه اقتدارگرا تمام شد.

در عین حال که در مورد نتیجه‌نهایی این رویارویی تردیدی نیست، ولی همان‌گونه که در این بررسی با تأکید بر گوشه‌هایی از فعالیت‌های سیاسی و مطبوعاتی فرخی یزدی - یکی از نمونه‌های شاخص و سرشناس این عرصه - نیز ملاحظه می‌شود، تلاش ناظران و مورخان بعدی برای تعمیم نتایج‌هایی که بر مراحل پیشین و مقدماتی آن و ارائه تصویری محتوم و از پیش تعیین شده از دوره مزبور مقرون به صواب نیست.

فرخی یزدی یکی از فعالین سیاسی و روشنفکران آزادی‌خواه ایران بود

که مآلاً بر آزادی خواهی خود نیز جان باخت، ولی به گونه‌ای که در این بررسی و در چارچوب مناسبات وی با تیمورتاش، وزیر دربار مقتدر رضاشاه نیز ملاحظه خواهد شد، این تلاش و تکاپو، به رغم تمامی آمال و آرزوهای نهفته در آن جنبه‌ای تجریدی و انتزاعی نداشته، چندان هم از واقعیت‌های سیاسی وقت فارغ نبود؛ فرخی در عین حال که هم از لحاظ جهان‌بینی و هم از جهت عملکرد سیاسی جدای از باورهای آزادخواهانه خود عمل نمی‌کرد ولی بر این سعی و تلاش نیز بود که این باورها را با یک حضور اجتماعی و در چارچوب واقعیت سیاسی زمانه خود پیگیری کند و نه در کنج عافیت. اگرچه با توجه به مرگ وی در زندان شاید بتوان گفت که این رویه نیز در نهایت نتیجه نداد و بی حاصل بود، ولی یکی از وجوه متمایز فرخی در قیاس با پاره‌ای از دیگر اقران او محسوب می‌شود. و این نکته‌ای است که در بسیاری از بررسی‌های تاریخی معمول و مرسوم، نه فقط در مورد فرخی که درباره بسیاری از چهره‌ها و حرکت‌های مشابه نیز نادیده انگاشته می‌شود.

ارائه تصاویری از این دست که به ویژه در سال‌های بعد از شهریور ۱۳۲۰ رواج بسیار گرفت و تأثیری ماندگار بر جای گذاشت، ضمن طرح شمایی نادقیق از تحولات گذشته، الگویی غیر واقعی در برابر نسل بعدی روشنفکران ایرانی قرار داد که آن نیز به نوبت خود بر این مقوله تأثیری دیرپای بر جای نهاد.

کاوه بیات